

W czasach pierwszego panowania cesarza Justyniana II (685–695) na awersie pojawiła się postać Chrystusa Chalchitesa, brodatego mężczyzny z długimi włosami, błogosławiącego jedną ręką, a w drugiej trzymającego Pismo Święte (il. 15). Była to przełomowa zmiana. Umieszczając wizerunek Boga na awersie złotych monet, w miejscu dotąd zarezerwowanym dla wyobrażenia cesarza (którego wizerunek przeniesiono na mniej ważny rewers), podkreślono kult ikon i wszelkich przedstawień boskich. Ukazanie Chrystusa na miejscu dotąd zajmowanym przez postać cesarza miało dobitnie świadczyć, że to Jezus stoi ponad wszystkimi, nawet nad cesarzem. Przedstawiony na rewersie cesarz jawił się zatem jako boży namiestnik, który z boskiego nadania rządzi i bije monety. Cesarzowi, przez którego przemawiała wola boska, należały się więc cześć i posłuszeństwo, a wszelki bunt i odmowa wykonania jego poleceń oznaczały grzech śmiertelny.

dookolna inskrypcja łacińska: *IhS CRISTOS REX RESNANTIUM*, czyli „Jezus Chrystus król panujących”

popiersie Chrystusa z długą brodą i włosami, błogosławiącego prawą dłoń, a w lewej trzymającego Biblię – Chrystus Chalchites

Badacze wiążą powstanie tego nowego typu przedstawienia z rezultatami obrad III soboru konstantynopolskiego (tzw. in Trullo, 680–681), na którym podjęto decyzję o zakazie przedstawiania Chrystusa pod postacią baranka – miał być ukazywany tylko pod postacią człowieka. Wskazuje się także na cele misyjne; solidy trafiały głównie na ziemię muzułmańskie, w tym niegdyś chrześcijańskie ziemie Bliskiego Wschodu. Widniejące na nich wyobrażenie Chrystusa miało przygotowywać grunt dla przyszłej rekonkwisty. Hipoteza ta wydaje się jednak wątpliwa.

Podczas swojego drugiego panowania w latach 705–711 Justynian II wprowadził monetę z jeszcze jednym wizerunkiem Jezusa, przedstawianego jako Chrystus Kapłan – młodzieniec bez okazałego zarostu, z kręconymi włosami. Legenda „Pan nasz Jezus Chrystus król panujących” podkreślała, że to Chrystus jest prawdziwym władcą, panującym nad wszystkimi ziemskimi monarchami, w

dookolna inskrypcja łacińska: *D IVSTINIANVS SERV CHRISTI*, czyli „Pan Justynian, sługa Chrystusa”

postać stojącego cesarza odzianego w loros (ceremonialną szarfę symbolizującą całun Chrystusa), w prawej dłoni dzierżącego krzyż kalwaryjski, a w lewej akację (sakiewkę z prochem symbolizującą ulotność życia ziemskiego)

15. Solid Justyniana II z okresu pierwszego panowania, 685–695 r.